

Jana Rečková

KVALITA ŽIVOTA

Jana Rečková

KVALITA ŽIVOTA

Jana Rečková

KVALITA ŽIVOTA

NAKLADATELSTVÍ
EPOCHA

Copyright © Jana Rečková – heirs, 2018
Illustrations © Žaneta Kortusová, 2018
Photo © Jan Kovanic, 2018
Cover Art © Lukáš Tuma, 2018
Czech Edition © Nakladatelství Epoque, Praha 2018

ISBN 978-80-7557-123-6 (print)

ISBN 978-80-7557-539-5 (ePub)

ISBN 978-80-7557-540-1 (mobi)

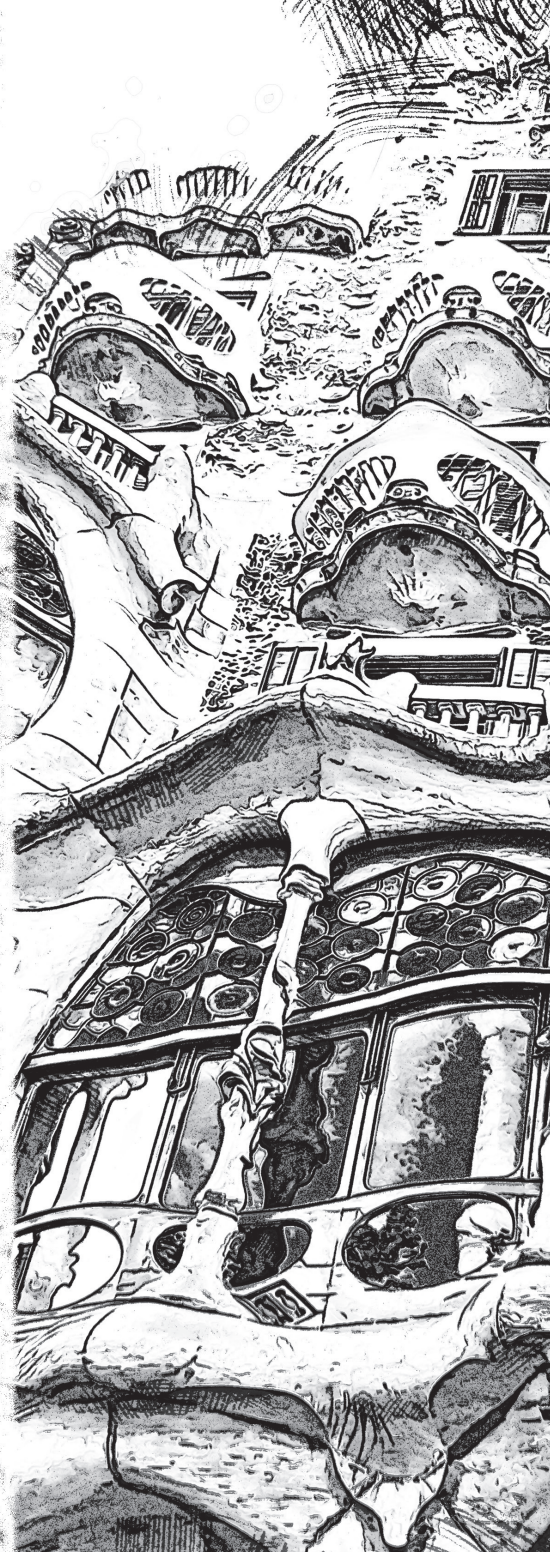
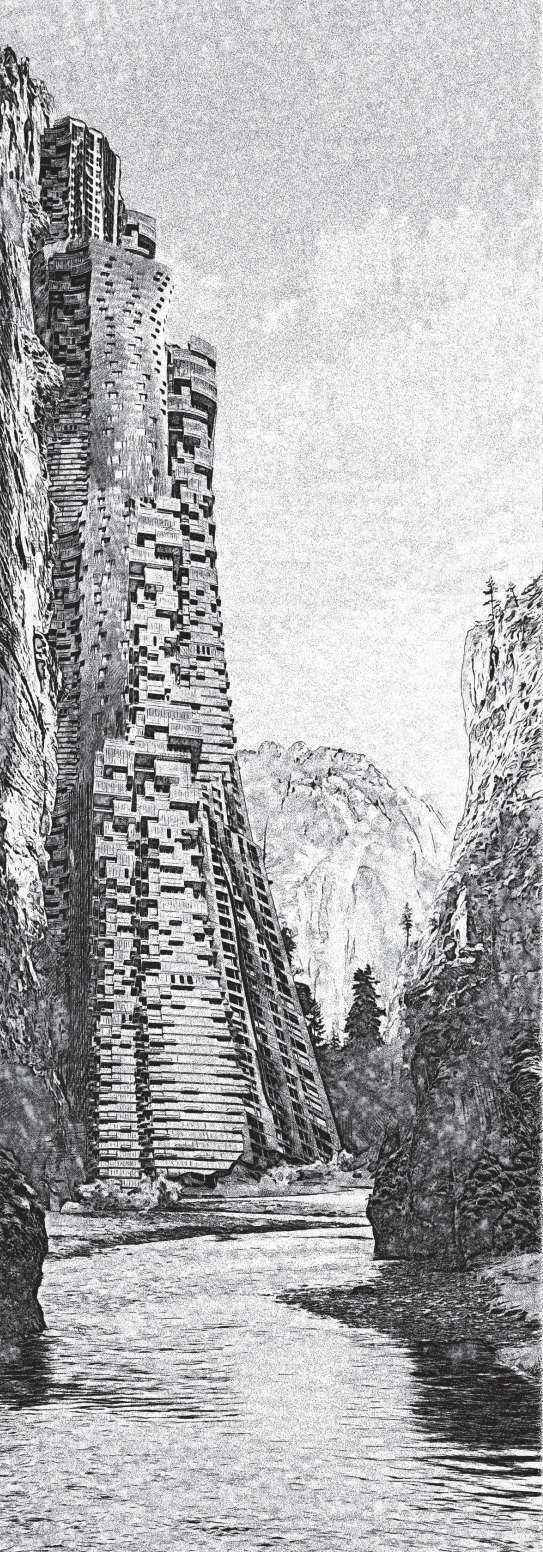
ISBN 978-80-7557-541-8 (pdf)

Obsah

Kvalita života

Dvakrát třináct dobrých dní.....	7
Poprvé a naposled	193
Hlodání	287
Konec?	445

Vzpomínky na Janu Rečkovou.....	447
Jana Rečková	461
Prvenství, ceny a ocenění	463
Bibliografie	465

Dvakrát třináct dobrých dní

*Možná že mám k epigramům nadání
Dávám bacha, komu hrana vyzvání
Zpoza buka nemoc houkne: Baf!
V ten moment si píšu epitaf*

No tak dobře. Mohla bych napsat něco o kvalitě života člověka s rakovinou. Stejný svět, odlišný život, úplně jiný pohled – minimálně ze začátku, než si zvyknete. A najde se i pár období, kdy to vlastně není tak hrozné. I když většinou je.

Umírající kráska od Remarqua (tuším, snad správně) si po chrlení krve, které při tuberkulóze zřejmě zkracovalo životní prognózu, řekla, že si radši koupí ještě jedny šaty. Protože už nebude potřebovat tolik peněz. Tomu říkám přístup. Holčičí, a statečný.

Ten první půlrok jsem si nekoupila nic, protože jsem si připadala na umření, na rychlé umření. Po ovdovění jsem si nekoupila nic, protože jsem si připadala na umření z osamělosti a zoufalství, kromě toho ze mě tryskaly ty básně. Léta jsem nenapsala skoro nic než prózu, ale ten příval žalu se nedal zastavit.

Potom se něco změnilo. Nikdy to nebude dobré, ztráta se nedá nahradit; život se většinou dá protáhnout, jen není pokaždé jisté, jestli je to ještě život. Nevím, a teď na to nemyslím.

*Chytli bílí jednu ženu,
řekli jí: máš rakovinu
Rakovinu uvnitř kostí
tvoje tělo léta hostí.*

*Ve dvou se úděl valí líp,
Bůh ale předem nedá tip:
Můj milý vyšel přede mnou
obhlédnout bránu tajemnou.*

*Ortel váhá, ale platí –
nač odvaha v cele smrti?
Život a trest v jednom krimi
a budoucnost nemá rýmy.*

Z mojí čerstvé paměti

Mám před sebou totiž třináct dní, kdy mi nikdo nebude ničit žíly a pouštět do mě jedy, nebudu čekat hodiny ve frontách na odběry nebo v klaustrofobické, přečpané čekárně, kam zlomyslná ruka ustáleného zvyku naskládala na ukrácení dlouhé, předlouhé chvíle lifestylové časopisy, asi aby ubohé plešaté, oteklé ženské viděly... jak má vypadat Život. A Žena. Popřípadě byt nebo auto, na jaké z invalidního důchodu a v omezeném čase nikdy, nikdy nenašetříte.

Nemyslím na to, dokud nepřijde čtrnáctý den.

Možná bych měla psát blog. Jenomže vlastně ani nevím, jak se to dělá. Nebo to prostě nechci. Kdekdo píše o tom, jak přemohl rakovinu. No ano, třeba ta jejich byla nějaká malá a hloupá a nechala se zahnat, ale stejně je to pitomost; silou vůle to zkrátka nejde. Nejde!

Napíšu si, co budu chtít, jako vždycky, a strčím do šuplíku. Proč si znepříjemňovat konec života spíláním znalců i neználců? Soucitnými pohledy kamarádů vydavatelů ne-

bo studenou, normální odtazitostí vydavatelů ne-kamarádů?

Jedu metrem, daleko, až na druhý konec Prahy za přítelem. Metro není přečpané, a i kdybych musela celou cestu stát, dnes to vydržím, dnes se mi nohy nepodlamují a ruce netřesou, aspoň ne moc, pravděpodobně ani nemám nízký tlak – zatím jsem nepoužila mrzáčkovskou průkazku, abych někoho připravila o místo. Možná by stejně nevstal, nevím, a kéž bych to nikdy nemusela zkoušet. Mám dokonce zpátky – víceméně – svůj obličej, i s vráskami, nic moc, ale můj; ne nafouklý lívanec s prasečíma očičkami. Zrcadlo, zrcadlo, dneska už mě tolik neštveš...

Na Florenci přestup, cupky dupky do schodů, ani nevíte, jaké je to blaho, cítit nohy a vědět, že fungují a neselžou, a mít dost červených krvinek, aby utáhly zásobování kyslíkem. Mňam. Plný vagón, ale v koutku místečko vedle tlusté paní, ještě se tam vmáčknu, i když po lécích je mě taky větší kus než dřív, a připadám si jako myš v díře v ementálu. Mňam mňam.

Ještě je dost chladno, ale nedočkavá mládež chodí jako v létě, šortky, kytičky a pruhy na tričku, vrstvení zatím letí, pod koženkovými bundičkami do pasu čouhají delší halenky nebo rovnou šatičky přes upnuté džíny, všechno si ukládám do paměti, i když s mým šatníkem budu stejně totálně mimo – a záleží na tom vůbec? Těžko říct, ale estetika je jedno z potěšení, které vydrží, a kdo by ksakru chtěl vypadat blbě? Boty, rozptyl od kozaček, i vysloveně zimního vzhledu, přes vražedné lodičky na jehlách, gejšovsky tlusté podrážky, tenisky, a už vidím, že moje loňské sandály nemají šanci – proč jsem si propána kupovala žlutooranžové? Aha, už vím. Kolegyně povídala, že žlutá a oranžová barva působí proti rakovině kostní dřeně. Ne že bych tomu nějak moc věřila, ale před rokem mi to přišlo jako dobrá záminka koupit si něco na sebe.

U dveří stojí slečna nebo paní v černém tričku, a to tričko má na lopatkách podlouhlé svislé díry. Jako by z nich

měla vyrašit křídla. Půl stanice řeším otázku, jestli budou bílá nebo černá. Slečno, nejste náhodou anděl?

Nápad, který mi krouží v hlavě už týdny, ale vinou všeobecné vygumovanosti při chemoterapii ne a ne usednout na papír (či spíš vtělit se do písmenek, uchovávaných elektronicky), ťukne o vědomí. Možná se tahle dívka podobá mé hrdince. Ne, vlastně nepodobá, je mladší a bezstarostná. Žena, kterou tuším ve Vertikálním domě, má starostí spoustu.

Co takhle třeba výtah, který po pár desítkách nebo stovkách poschodí zničehonic zastaví, aby jí ukázal, jak mohl vypadat její život, kdyby se narodila do jiného světového patra. Nebo Průvodce; jaký člověk se z něj vyklube – někdo jako Vergilius, který jí bude sebevědomě předvádět kruhy Pekla, skoro jako by ho osobně stvořil? Otcovský typ, laskavý a se zásobou lidových vejšplechtů po prarodičích? Nebo slizoun, který po ní co chvíli chlípně vyjede? Všechny moje hrdinky jsou hezčí a štíhlejší než já, aby se jim popřípadě mohlo přihodit i něco hezkého, ačkoli Siena... No, nechtěla jsem, aby se tak jmenovala, ale asi to chce ona. Sienu nejspíš nic dobrého nečeká.

Některé filmy tak končí: hrdina na kolenou a řve, na nebe, na Boha, na toho, kdo ho sem dostal, nebo i na sebe, že byl blbec a někomu věřil... Sienu vidím mezi rozhrabanými hroby, na kolenou, ale docela přirozeně a bez řvaní. K čemu hlasité protesty? Člověk dokáže vstřebat tolik zoufalství a bolesti, že by tomu ve dvaceti sám nevěřil.

Není to tak dávno, nějakých čtrnáct let, kdy mi začalo pomalu docházet, že láska na tomhle světě znamená bolest a strach. Prakticky jenom bolest a strach.

Zní to jako fráze, takže jsem to poznání zkoušela vtělit do příběhů. Vycházely mi z toho dost divné povídky a mladší redaktori nebo čtenáři možná kroutili hlavami, protože se v nich nemohli najít. A než zestárnou a budou na tom místě sami, zapomenou, kde už tohle to slyšeli. Dneska si říkám,

jestli vůbec mělo smysl psát věci tak obyčejné a samozřejmé, a fakt nevím, co je do literatury lepší, pseudohistorické mávání meči, vesmírné bitvy, nebo předem prohrané boje tady doma. Nevím.

Před čtrnácti lety prodělal můj nejdražší manžel (a přítel, milenec, náhradní otec mého dítěte, kuchař, instalatér, výrobce nábytku a tak dál; všechno, co jsem kdy toužila mít) první mrtvici. Od té doby už nic nebylo jako dřív; i když jsme žili dál, životní cestička se nám zužovala, až jsme na ní balancovali jako akrobati na provaze. Denně jsem chodila z práce se strachem, co můj milovaný doma zase provedl.

Zabouchnuté klíče, tepenné krvácení z rozříznutého prstu, pád ze štaflí při výrobě špajzky z bývalých dveří s otřesením mozku, divže ne otrava alkoholem – když se člověk vzpamatuje z mrtvice a mozek mu funguje jako dřív, načež dostane vyhazov z práce a nová není vzhledem k datu narození, hm. Hodte kamenem, kdo si myslíte, že byste to ustáli.

Bolest z bezmoci. Láska a strach. Vztek. Svět je tak zatraceně, zatraceně blbej!

Zatím nevím, jestli moje Siena tohle všechno zná. Je vdova jako já? Nebo ji muž opustil? Můžu zodpovědně říct, že bolest z takové ztráty, obyčejného odchodu milého za jinou, není to pravé zboží. Vím to. Několikrát jsem byla zamilovaná a opuštěná. S tím se dá fungovat (minimálně si ze vzteku důkladně vygruntovat byt), dokonce i prospívat. Vzkvétat a růst. Nezastaví se svět, vážně ne.

Chtěla bych, aby se mé hrdince zastavil svět. Třeba ne zrovna během děje té povídky, ale zkrátka by to měla mít v anamnéze. Možná jí půjčím svoje vlastní ustrnutí, to chronologicky první.

Na začátku roku 2012, po dvanácti letech péče o vzdorujícího milého, strachů a bolesti, a psychosomatických obtíží, kdy jsem od doktorů odcházela jako simulant, v lepším případě neurotik (což byla čistá pravda, aby ne), jsem obcházela rentgeny a ultrazvuky a poslušně cedila krev

do zkumavek a čůrala do flaštiček, s představou, že to zase vyšumí do neurčita.

Najednou, u okýnka rentgenu na poliklinice ve Vysočanech, zvláštní pohled starší paní za sklem.

Alarm.

Jako by váhala, jestli mi má dát do ruky papír s popisem, jestli ho snad nemá zalepit do obálky a přikázat mi, ať ho odevzdám obvodnímu (dnes praktickému) lékaři. Jistě; tahle paní, stejně jako já, pamatuje, jak se za socíku některé diagnózy nesměly pacientovi sdělovat. Někdy je to milosrdné, o to nic, ale taky nešikovné. Komunističtí vůdcové jaksi předpokládali, že by člověk neměl mít žádný majetek k uspořádání, no. Psaly se tehdy vůbec poslední vůle? Bral by je vůbec někdo vážně?

Nechtěla jsem se na ten papír podívat, a když jsem k tomu přinutila to oko, kterým vidím nablízko, stačilo ho přelétnout, aby se svět zastavil. Tedy, spíš jako zadrhl. Kupodivu jsem se mohla pohybovat, dokonce i účelně: složila jsem popis do kabelky – k ostatním, které vyznívaly tradičně simulantsky – a šla, žádné potácení, žádné omdlávání, k východu.

V hale něco prodávali, ponožky, kosmetiku, šály, lidé si povídali a já je zase začínala slyšet. Běhaly tam děti. Byl tam život. A moc se mě netýkal. Osteolytická ložiska v kalvě. Lebka prožraná červy. Poprvé jsem to viděla na rentgenové vizitě před víc než třiceti lety, a tehdy řekl můj první primář: „Tak tohle je hrůza.“ Z každé té dobře viditelné díry se šklebila smrt.

Do definitivní Diagnózy chybělo ještě pár vyšetření, ale stejně jsem vyšla z té polikliniky jako někdo jiný. A tohle je taky taková fráze. Nudná a pravdivá. Svět se točil dál, jenom mně se zadřela ložiska. Nebo co. Napadlo mě, jak tohle povím mámě. Synovi. Manželovi. Napadlo mě, že jako teda s takovou asi nebudu vdova, a zkusila jsem se v duchu zasmát. Nešlo to. Nevesely truchlivy. Nebylo to k smíchu. A beztak jsem se přepočítala.

Blížím se k cíli, metro se vynořilo nad povrch. Zvláštní pocit, podobný vděčnosti, přestože podzemní doprava je na-še záchrana a jediný způsob, jak se vyhnout zácpě.

Krátce si vybavím strašnou cestu autem do nemocnice – tuším na rentgen žaludku, protože šlauch já nespolknu, dělá mi potíže i polykání tabletek – v ranní špičce, a co to mého drahého ubohého manžela muselo stát na nervech a cévách. Nevěděli jsme, že má před sebou méně života než já, ale i kdyby, měla jsem čtyřicítku horečku a srdce mi přeskakovalo, div nevyskočilo z bezmocného, téměř nepohyblivého auta... Metrem by to koneckonců bylo lepší. Teď to vím. Až teď.

Konec myšlenek, čeká mě červené víno (vlastně zakázané, ale proti cytostatikům je to vážně muška jenom zlatá) a povídání a milování a zítra možná výlet někam do zeleně. Někdo na mě opravdu čeká. Opravdový živý přítel. Nikdy by mě nenapadlo, že se v tak pokročilém věku a v tak mizerném zdravotním stavu ještě stanu milenkou.

U stromů je to normální: uhodí blesk nebo se přizene vichřice, půlka stromu zahyne, a druhá na jaře ožije, vypučí na ní listí a kdovíco (já tedy musím počkat, až uzrají plody, abych rozeznala druh), a zdá se, že ta druhá, mrtvá půlka ani nechybí. Mně moje ztracená polovina chybí a nikdy nepřestane chybět.

Hluboká, strašná rána, ustrnutí, kdo říkal, že se mu onehdá zastavil svět? Blbost. Teprve tohle je to pravé zboží. Vidím strom, jak se opatrně osahává zelenými a hnědými prstíky a nechápe... Necháपालa jsem. Nevěřila, že můžu přežít. Doteď mi to přijde divné. Je to jiný život a už zas se potřebuju stát někým jiným, pomalejším, pokornějším, chudším uvnitř i vně, a musím se naučit vařit.

Siena určitě umí vařit, nikdy neměla manžela, který by ji skoro třicet let nepouštěl do kuchyně, protože by mu jen překážela. Který by si vzal rodinné recepty do hrobu...

Vystupovat. Přestat myslet. Teď!

Siena

Virtuální obálka s virtuálními penězi na nájem a elektřinu a všechny ty nudné a nutné věci tloustla, a naopak hubla ta druhá, „naše potřeby“. Naše potřeby se musely uskrovnit, protože invalidní důchod prostě není nic moc, alimenty nechodí a naše milá Šárka tvrdí, že studium je práce na plný úvazek: žádné brigády, mami, nejsme v Americe a já do KFC za pult prostě nejdu, jasné?

Spadnout na dno je tak lehké. Stačí dostat odpornou, chronickou nemoc a nesplnit kritéria pro nákladnou léčbu. Podmínky vám nikdo nesdělí, stojíte před komisí jako provinilec, jako před soudem, nebo jako u pohovoru u personalisty, když se jen jen tetelíte na práci snů. Jsme skromnější, chceme jen přežít, dámy a pánové na druhé straně stolu. Ale už víme, že nevyhovíme.

Siena si protřela oči. Pálily, protože dlouho upírala zrak na obrazovku a Šárka si na ní nejspíš zvýšila jas nebo co. Pokoušela se o překlad návodu k použití nějaké exotické, podivné ledničky – šance na zaměstnání nebo aspoň přivýdělek, ale věděla, že nevyhoví; takový byl její život. Oči pálily, ale nebyly už oteklé a schované za naducanými tvářičkami. Kortikoidy, léky, které měly aspoň částečně pomáhat, už se z ní vyplavily. Dobře. Zlá nemoc je zlá nemoc, ale znetvoření léky už představuje až přehnané zostření trestu, kriminál vlastního těla, vždyť úplně stačí, když neposlouchá; nemusí být ještě ztěžklé, nasáklé vodou až k prasknutí.

Odmítám léčbu. Ano, nekřičte na mě, včera na mě dvě hodiny ječela dcera, než ochraptěla, ovázala si krk šálou a oběma nám uvařila medový čaj. Ne, žádný léčitel na obzoru, věřím jim stejně málo jako vám. Proč? Nevěřím nikomu, kdo potřebuje komise.

Napsala si do bloku „boty“. Když nohy odmítají spolupráci, člověk se potácí, a okolí ohrne nos: ženská, a opilá už dopoledne! Pořádné boty trochu pomůžou. A trekingové hole.

Otázka zní, z čeho na ně ušetřit? Kdyby tak pochopila, jak se čistí ta blbá lednice! Jenomže, ohlédla se a kriticky si změřila vlastní, starou chudinku ledničku, to neumím ani česky, natož anglicky.

Spát, rozhodla se. Aspoň zapomenou na hlad. Bacha, ne že by krkavčí matka nepořídila jídlo – nějaké tu je, v ledničce (otrásla se, jak na ni krátce zaútočila anglická slovíčka) i ve špajzu, dítě hladovět nemusí, zato matka potřebuje shodit těch pár kilo, co nabrala při léčbě. Při léčbě nahouby. No co, žádná mentální anorexie, musíme odlehčit nohám, ne?

Spát. Hezky se vypodložit polštáři v poloze, která nejlépe vzdoruje křečím, a vzpomínat, jaké to bylo zamlada. Zazdrava. Smutné, to jistě, marné hledání té své druhé poloviny, vždyť přece někde musí čekat, a zkoušení, jestli by ten nebo onen do skládanky o dvou dílech přece jen nezapadl. Smutné, plné zklamání, ale i vzrušení, napětí, mámení hormonů a alkoholu, škoda že se tehdy ještě nekouřila tráva... Vzpomínky končí Kryštofem.

Pak už to bylo vážné, protože... protože Šárka. Žádost o ruku vyzněla ve smyslu „Však se nemusíme brát“.

Obrátila se vztekle na druhý bok, na tohle tedy nechtěla myslet! Obrátila se jako zdravá a okamžitě byla potresána křečí. Auuu.

Ke všemu někdo zatukal na dveře. Jednou jen a víckrát ne, přála si a masírovala si nohu, což stejně moc nepomáhá. Kdepak, přání se neplní a neodbytný kdosi klepe znovu. Mrkla na hodiny. Půl deváté. No jistě, normální lidi mají večer, ne noc. Nebo si Šárka zapomněla klíče.

Vyhrabala se z postele jako stoletá, vůbec ne jako čtyřicítka, která na to fakt, ale fakt nevypadá, nasoukala se do županu a vlekla se ke dveřím. Vykoukla kukátkem. Chlap. Ucházející chlap, ale cizí. Otevírala s pravou rukou za zády, připravenou uchopit mačetu, ozdobně zavěšenou na stěně ve výšce pasu. Ta zbraň, poslední dárek od Kryštofa, byla nečekaně ostrá, ostřejší než nůž na maso, a vždycky když

krájela maso na guláš a chytaly ji křeče do předloktí, napadala ji svatokrádežná myšlenka „Co takhle zkusit větší kalibr?“ Vydržela, nepoužila mačetu na vepřové. Ta čeká na lidské, vážení.

Změřil si ji udiveným pohledem. Oči barvy střeoevropská směs, uklidňující. Rozpačitý úsměv, uklidňující. Spustila pravou ruku podél těla. „Jsem nemocná,“ vysvětlila svoje flanelové pyžamo a župan.

„Siena Mansfeldová?“

Kývla.

„Vím, že jste nemocná,“ řekl a zatvářil se... Ani ne soucitně. Trochu posmutněle, ale věcně. Jako majitel pohřebního ústavu. Pak se jeho výraz úplně proměnil. „Nechtěla byste odtud vypadnout?“ Proměnil se, opravdu. V kluka nebo nadšence, propadlého nějaké ujeté myšlence. Třeba jak udělat svět zelenější.

Opřela se o futro (no jo, správně je to zárubeň, ale tak odřená, ošoupaná a dole obrostlá plísni?) a cítila, jak jí do nohou proudí síla a život. Chtěla, strašně moc chtěla! Vemte mě s sebou!

Nahlas se obezřetně zeptala: „A odkud jako?“

Natáhl krk, jako by chtěl nahlédnout do bytu a možná do ní. „Můžu dál? Ta chodba...“

„Socialistická,“ dokončila s pochopením. Odfláknutá, ani jeden úhel pravý, šedá, linoleum barvy průjmu našťestí k nepoznání prošlapané. Holé zářivky. Ustoupila ze dveří. Paní, to je ale nerozum, pustit do bytu cizího mužského! Skoro slyšela sousedku zdola, tu, která k ní vždycky ve výtahu nenápadně čichala, jestli neucítí chlast. Neměla šanci, alkohol byl na seznamu „našich potřeb“ hodně, hodně nízko.

V kuchyňce bylo jakžtakž uklizeno a lino o pět stupňů lepší než na chodbě. Židle vrzaly a návštěvník se tomu vesele zasmál. Ještě před otázkou „Kafe?“ stačil položit na vikslajvantový ubrus kartičku. **Vertikální dům, a.s.**

Siena mrkla a najednou, jako by našla v haraburdí myslí své bývalé já, ne tak zbité a poničené, s přidělem inteligence a vtipu, položila druhou otázku (druhou po obligátním kafi):

„Kdo jsou ti akcionáři?“

Věnoval jí další, uznalý úsměv. „Leckdo. Církve. Bohatci. Soukromé vědecké ústavy.“

„Hm.“ Zapnula konvici, zvanou Samovar. Nejlevnější, co existuje, od Vietnanců, každého půl roku vyhodit a koupit novou. Skoro by se vyplatilo pořídit lepší, ale zvyk je zvyk; Kryštof trval na vybavení domácnosti levnými kousky. Pět let bez něj, a pořád ji řídí... Církve. Uvedeno na prvním místě. „Kde to je?“

„V Americe. Kousek země, který jsme koupili.“

My? Agent se ztotožňuje se společností, pro kterou pracuje? „To je daleko.“

„Nejbližší univerzita je sice v Kanadě, ale pro vaši dceru vyjednáme korespondenční studium kdekoli.“ Vyčkávací pohled. Zvědavý. V té chvíli vypadal starší, o dost starší než ona. Protože ví něco divného, pomyslela si.

A otevřela oči, pořádně, i když pálily, v duchu přeřadila na vyšší rychlostní stupeň a až pak otevřela i pusu. „Komise pro léčbu roztroušené sklerózy. Prodává data pacientů.“

Pochvalně přikývl.

„Měla bych je žalovat, ale nic nepůjde dokázat.“

Úsměv, kývnutí.

„Hledáte zoufalce.“

„Málokomu to dojde tak rychle a hladce,“ řekl velmi vážně. Ty jeho proměny. Teď to byl už zase majitel pohřebního ústavu.

Samovar vesele pískl. Host se zvedl a šel zalít kafe.

„Pro mě bez cukru, hubnu,“ ukázala na cukřenku. Vy si dejte, pane, vy můžete.

„Zbytečnost,“ zamumlal. Postavil hrnky na stůl. „Chcete o našem projektu slyšet víc?“

„Jasně,“ odpověděla zřetelně, zázrakem bez chrapotu a šušlání, skoro jako dřív, než jí nemoc vzala hlas. „Aby ne!“

Z okna hotelu byl úžasný výhled, jako na pohlednici, ale velikánské a třírozměrné, mohla se zavrtat pohledem do kaňonu a uhánět s větrem do hloubky, skály, skály, skály, a písek, který nadrobily, sem tam tvrdošíjná, umanutá rostlina, tuhá a pichlavá kvůli přežití, všechno to, co Siena vídala na druhém programu, ve sto let opakovaných pořadech, kde ji zlobily rychlé střihy. Tady jí film nikdo nestříhal. Poslední film jejího života.

Toho podivného večera jí Šárka vůbec nevynadala. Ani nestrouhla ten obličej ‚Mámo, ty jsi úplně pitomá‘. Skoro jako by se infikovala nadšením agenta, který před hodinou seděl na jejím místě u stolu.

„Jestli nás dostane do Ameriky...“ Natrásla si vlasy navyklým pohybem. Upozornit okolí na to, co je na mně krásné, obligátní rada ženských časopisů. Siena mívala také takové. Kaštiny, které už chvilku leží na zemi, ale pořád ještě kaštiny s kresbou světlejších zprohýbaných linií, hladké a příjemné na polaskání v dlani.

„Povídal, že žádné fronty a výslechy, že to společnost zařídí,“ řekla Siena ochraptěle.

Šárka se na ni podívala, vážně a dospěle. „Tady nás nic dobrého nečeká.“

Ano, křičelo to mezi řádky novin a trapnými úsměvy televizních moderátorů. Uteč, kdo můžeš. Kdo nemůžeš? Chcípni.

Co nás čeká tam? Nevíme.

„Vysvětlil ti, jakou vlastně máš kvalifikaci, že tě tak chtějí?“ zeptala se Šárka opatrně, chytrá dcera hloupé matky, jak už to tak chodí, i když puberta zmizí v nedohlednu.

„Prý hledají zoufalce.“ Hm, to jsem ale řekla já.

Šárka souhlasně kývla. „S véš vzděláním, inteligentní, znalé jazyka...“ Naklonila hlavu, přimhouřila oči, „pohledné...“ Siena užasle zamrkala. Neblbni, dcerunko, zabrzdí.

Agent tvrdil, že společnost Vertikální dům rozhodla síť po celém světě. Na to se zatvářila pochybovačně. Zmírnil to. Po celém křesťanském světě. Aha. V dotazníku pro Komisi – komisi, která rozhoduje o léčbě nebo ošklivé smrti – se ptali na náboženství. Možná to znamenalo bod mínus. Ať ti pomůže tvůj Bůh, vyjde to levněji.

Teď, v tomhle hotelu s výhledem do cizího, nevidaného kraje, ji napadlo, že ta otázka byla důležitá. Wrangel (tak se agent představil, až na samém konci rozhovoru) ji položil také. No ano, jsem věřící, ale ne katolička, a dost nevzdělaná, samouk, za nás se ve škole učil spíš marxismus a tak. Na to se zasmál, a až tehdy si všimla, že jí ušla jedna z jeho proměn. Když se ptal, vypadal úzkostně. Po její odpovědi se uklidnil.

Bylo to důležité. Chtěli věřící?

Šárka vtrhla ze sousedního pokoje bez klepání – nebo možná klepala, ale slyšet to nebylo. „Mami!“ Očividně měla na jazyku něco jako ‚Proč se nechystáš, za chvíli vyrážíme!‘ Pak si všimla, že Siena má sbaleno a stojí u okna oblečená v nejlepších džínách a plandavém tričku, na nohou botky všudychodky. „Vlastně jsme si mohly klidně vzít podpatky,“ řekla místo původního plánu. „Dovezou nás až na místo. Busem.“

„Taky ti donesli snídani?“ zeptala se Siena. Najednou ji zaplavil strach, akutní jako rána palicí. Mluvit o jídle bylo bezpečné.

Pak přišli pro zavazadla, mihl se Wrangel, potom hotelová hala plná lidí a autobus plný lidí, změť jazyků a různobarevných strachů – Siena to vždycky poznala. Strachy a bolesti mají své barvy, složité, promíchané jako dlouho používaná plastelína, duhově vybuchují jako sopka a v lávě zanechávají své krystaly. Strach je krystalická úzkost, bo-

lest je krystal života. Protože žijeme ve světě bez Boha, napsal nějaký kněz. Moudrý? Možná.

Tiše si odříkala Otčenáš a zalitovala, že nemá růženec. Ale stejně by s ním neuměla zacházet. A není to po létech stereotyp? Něco jako když osamělá ženská hraje pořád dokola pasiáns? Kdo ví.

Vyjeli z jednoho kaňonu, vnořili se do druhého. Mezitím probíkl kousek pouště a pár domů se stromy okolo. A ještě jednou to samé, a ještě, rozhovory pasažérů ztichly a všichni upírali zrak ven. Autobus se vyhoupl nahoru na rovinu. Dramatické scénérie se tady nacházely pod úrovní terénu, vyhlodané vodou a vyfoukané větrem. Klikatá silnice už zase prudce klesala, zatáčky, zatáčky, zatáčky, o sto osmdesát stupňů nebo víc, na jedné straně propast, svodidla nepomůžou, na druhé umělecky tvarovaná skála. Všechno dožluta. Na žlutou je prý lidské oko nejcitlivější. Kdo tady pracoval (Stvořitel osobně? Demiurg? Nebo tu mávala křídla andělů s fantazií?), dobře to věděl.

Silnice zestárla. Odolná zeleň, která ji místy doprovázela, se odvážíla zastoupit cestu autům, ale stejně už dávno žádné nepotkali. Kola drtila šterk a menší kamení, velké kameny autobus objížděl. Siena si poposedla. Najednou se přilepila k sedadlu, co to? Podívala se. Před chvílí bylo čalouněné něčím příjemně textilním, teď seděla na laciné umělé hmotě, ke všemu popraskané a zašlé. Rozhlédla se. Lidé strnule hleděli ven nebo před sebe, křečovitě se drželi tyčí nebo opěradel... Ne, opěradla zmizela. Zmizelo i WC vzadu. Řidič neměl pro sebe klimatizovanou kabinku, potil se a točil obrovským volantem.

Honem hmátla vedle sebe. Jsme v době, kdy Šárka ještě nebyla na světě. Ale dcera byla pořád vedle ní, vyhlížela oknem. A nemrkala. Nikdo tady nemrkal. Nával paniky ji skoro postavil na nohy – kdyby víc poslouchaly, už by běžela uličkou, ale zkroutila ji křeč, musela se sehnout a promnout si lýtko a stehno, a když se narovnala, všimla si toho muže